

RECENSION

Barnboksförfattaren Maria Jönsson.

Nyckeln runt halsen ett hopp om att få återvända hem

Maria Jönssons "Nycklarna" är en kommentar till samtidens Sverige, där hus står tomma och vi lever i överflöd medan människor på flykt stoppas vid gränsen.

BOKEN

Maria Jönsson

Nycklarna. Lilla Piratförlaget.

■ Det har hänt att jag har tagit med mig nyckeln till ett hem jag lämnat för gott. Som den hemliga kopian av nyckeln till min lägenhet i Kairo där jag bodde för några år sedan. Ibland stoppar jag ner handen i den väska jag bar runt på då, känner på nyckelns vassa konturer och drömmer mig tillbaka till mångmiljonstaden.

Om min silvriga nyckel är en nostalgitripp till ett annat liv, en annan tid – när Mellanöstern var långt ifrån en lika deprimerande plats som den är nu, elva år efter arabiska våren – så bär miljoner människor runt om i världen på sina nycklar i ren längtan efter att någon gång få återvända till sina hem. För en specifik folkgrupp i exil – palestinier – har nyckeln kom-

mit att bli själva symbolen för deras existens.

Snart har den generation som läste sina hem i hopp om att kunna återvända gått ur tiden. Men nycklarna finns kvar som ett stående vittnesmål om Nakba – den för palestinier stora katastrofen år 1948, när staten Israel bildades och mer än 750 000 palestinier fördrevs från sina hem.

I Israel går den historiska händelsen under namnet "frihetskriget", men så sent som för en månad sedan kunde nyupptäckta akter avslöja en hel serie okända massakrer som ägde rum, vid sidan av dem som omvärlden redan känner till. Av dokumenten – ännu till stora delar censurerade – framkommer också att högt uppsatta israeliska ledare var fullt medvetna om massmorden.

Några av de nycklar som pryder barnbokskonstnären och Höganäsbon Maria Jönssons nytgivna "Nycklarna" (Lilla Piratförlaget) för tankarna till alla de nycklar jag sett palestinier bära på och hålla upp.

Det är ren slump att jag hamnat

Nahids skugga faller långt efter henne när hon påbörjar sin flykt, hela tiden med hemnyckeln hängande runt halsen. Hela tiden längtar hon tillbaka hem.

hos huvudpersonen Nahid när jag öppnar "Nycklarna". Bokens fram- och baksida är helt identiska och jag hade lika gärna kunnat börja hos den andra huvudpersonen: Castor. Men nu får jag följa med på Nahids resa. Hon som bor i staden nedanför berget och älskar att klättra i träd. Det är denna plats hon tvingas lämna på grund av någon sorts konflikt som pågår i bakgrunden. Nahids skugga faller långt efter henne när hon påbörjar sin flykt, hela tiden med hemnyckeln hängande runt halsen. Hela tiden längtar hon tillbaka hem.

Jag gissar att Nahid flyr från Iran – precis som jag gjorde en gång i tiden – och hamnar på det höga näset – precis som jag gjorde när jag kom till Sverige. Som nioåring bodde jag och min mamma på ett vandrarhem som tillfälligt hade omvandlats till flyktingboende i just Höganäs. Jag minns hur jag gick omkring och tittade på alla husen och undrade vem som bodde i dem. På den nya platsen hittar Nahid ett träd att klättra i, så som hon brukade göra hemma.

Ungefär här tar Nahids historia slut, men det gör varken Maria Jönssons berättelse eller denna lilla men vackert melankoliska bilderbok. När bokens pärm stängts igen väntar en ny historia om man vänder på boken. Här finns Castor som bor på det höga näset. Han är en nyckelbärare som ser till alla hus, vattnar alla växter, matar alla fiskar och klappar alla katter. Allt medan husen står tomma, dag ut och

dag in. Castor är EN tämligen ensam figur som frågar sig varför det måste vara på det här viset. I alla fall fram tills han möter Nahid.

Och så kan denna bilderbok i dragspelsformat läsas om och om igen.

Den kan också vecklas ut och betraktas som ett avlångt konstverk. Först på ena sidan och sedan på andra. Det är snäppet mörkare hos Nahid, men ljuset och de färgglada färgerna dröjer även hos Castor.

Detta liknar inte Jönssons tidigare barnböcker. Här är penseldragen breda och tonerna dämpade till skillnad från den ljusa och kaotiska omgivning som omger författarens kanske mest kända figur: Spyflugan Astrid. I "Nycklarna" saknas den humoristiska stil där mycket händer på ett och samma uppslag, fyllt med gulliga figurer som i "Valdemars nappar" eller "Tomtarnas julnatt".

Fantasin har denna gång fått stå tillbaka för verkligheten. Och det med rätta. Förutom att vara en poetiskt berättelse som aldrig vill ta slut är "Nycklarna" en kontemplativ kommentar till den skeva samtid vi lever i. Den där det påstås att det inte finns plats i ett land som Sverige, där hus står tomma och vi lever i överflöd medan människor – många gånger med sina hemnycklar tätt intill kroppen – stoppas när de flyr hit i hopp om en tryggare tillvaro.